02. MALIK IBN ENES

Imam Malik jedan je od najvećih imama u hadisu i fikhu. Bio je među najpouzdanijim prenosiocima riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Sened u kome se on nalazi naziva se zlatnim lancem prenosilaca! Njegov Muvetta' jedno je od najautentičnijih djela iz oblasti hadiske znanosti!

Puno ime mu je Ebu Abdullah Malik b. Enes b. Malik b. ebi Amir b. Amr b. el-Haris b. Gajman b. Husejl b. Amr b. el-Haris el-Himjeri el-Asbehi el-Medeni.1 Majka mu se zvala Galija bint Šerik b. Abdurrahman el-Ezdijja. Njegov djed Malik pripadao je starijoj generaciji tabi'ina. Prenosio je hadis od Omera, Talhe, Aiše, Ebu Hurejre i Hassana b. Sabita, r.a. Uz to, bio je jedan od onih koji su nosili Osmana, r.a, noću, nakon ubistva do mjesta gdje je ukopan!

Historičari nisu saglasni u vezi sa biografijom njegovog djeda Ebu Amra. Neki kažu da je bio od starijih ashaba i da je sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s, učestvovao u svim bitkama, izuzev bitke na Bedru.2 Međutim, po mnogima, ispravnija verzija je ona koju zastupa Hafiz ez-Zehebi, a koju preferira Hafiz ibn Hadžer, a to je da je njegov pradjed bio muhadrem tj. Da je primio islam u vrijeme Poslanika, s.a.v.s., ali ga za života nije vidio!3

Imam Malik rođen je u Medini. Inače, njegovo porijeklo seže do Zu Asbeha, jednog od poznatih jemenskih plemena. Obzirom da se jedan od njegovih predaka preselio u Medinu i tamo se nastanio, Imam Malik je i rođen u tom gradu.4

Kada je u pitanju godina rođenja ovog imama, postoje različite verzije. Navode se sljedeće godine: 90, 93, 94, 95, 96 i 97.5 Međutim, gotovo svi autori preferiraju 93, kao godinu njegovog rođenja.6 Rijetki su autori koji daju prednost nekoj drugoj godini, kao što su, recimo, Ibnu-d-Dejbe' eš-Šejbani i šejh El-Huli, koji smatraju da je imam Malik rođen 95. god. po Hidžri.

Odrastao je u rodnom mjestu i tu je tražio znanje od najvećih učenjaka iz generacije tabi'ina. Još kao dijete počeo je izučavati islamske discipline. Prvo je naučio Kur'an, a onda prelazi na učenje hadisa. Imao je izrazito razvijenu memoriju, što se posebno uočavalo kod pamćenja hadisa. Imao je običaj na koncu vezivati onoliko čvorova koliko bi čuo hadisa, a onda bi sam sebe provjeravao koliko je hadisa, od tog broja, zapamtio.8

Budući da je imam Malik jedan od rijetkih islamskih učenjaka koji je životni vijek proveo u rodnom mjestu, onda je jasno da je znanje apsorbirao samo od medinskih učenjaka i onih koji su dolazili u Medinu prilikom obavljanja hadža.

Imam Malik učio je pred velikim brojem učitelja. Od svakog je crpio što je mogao više znanja, a posebno se usmjerio na hadisku znanost. Tako En-Nevevi navodi da je sticao znanje od 900 učitelja, od čega je bilo 300 učenjaka iz druge generacije - tabi'ina, a 600 iz treće generacije, dakle, etba'i-i-tabi'ina.9

Najviše uticaja na njegovo intelektualno profiliranje, očito je, ostavio je Ebu Bekr Abdullah b. Jezid, poznatiji kao Ibn Hurmuz (umro 148. god. po H.), uz koga je Malik učio sedam ili osam godina. Poznata je Malikova izjava u vezi s tim u kojoj kaže: Dolazio sam Ibn Hurmuzu u ranu zoru, a iz njegove kuće sam izlazio noću!10

Koliko je Malik bio žedan znanja i druženja sa svojim učiteljem, najbolje ilustrira predaja u kojoj se kaže da je Ibn Hurmuzovom dječaku, prilikom ulaska u kuću, davao hurme, naglasivši mu: Ako vas neko bude pitao za šejha, recite mu da je zauzet!11 Dakle, htio je da mu se učitelj sav preda i da sve od njega preuzme i zapamti! Koliko je bio blizak svom učitelju najbolje potvrđuje činjenica da je mnoge učiteljeve tajne jedino znao Malik, dok ih drugima Ibn Hurmuz nikada nije odavao!12

Jedan od najznačajnijih Malikovih učitelja bio je, nesporno, Ibn Šihab ez-Zuhri (umro 124.god. po H.). On je bio jedan od najvećih učenjaka tog vremena i osoba za koju se smatra da je prvi počeo bilježiti hadise. Bio je kadija i muftija u Šamu za vrijeme Emevija, pa kada bi dolazio u Medinu grupe zainteresiranih, među kojima je bio i Malik, okupljale su se oko njega i pokušavale iskoristiti njegovo znanje. Od njega Malik bilježi 132 predaje u svom Muvettau. Od tog broja 92 su musned-predaje, a ostale su munkati' i mursel-predaje.13

Značajan učitelj od koga je, uz hadis, očito je, iskoristio dosta i u šerijatskopravnim znanostima, bio je Rebi'a b. Ebi Abdurrahman (umro 136. god. po H.). Inače, Malik je puno vremena proveo u njegovim kružocima, pa, zato, i prenosi veliki broj predaja od njega. Kada je njegov učitelj Rebi'a umro, Malik je, sa sjetom, uzdahnuo: Smrću Rebi'e nestalo je slasti fikha!14 Očito je da je Malik još vrlo rano slušao predavanja Rebi'a b. Ebi Abdurrahmana, što potvrđuje predaja u kojoj ga njegova majka savjetuje: Idi Rebi'i i nauči od njega lijepo ponašanje i postupke, prije nego što počneš sticati znanje!15 Analize pokazuju da je Malik u Muvetta'u uvrstio 12 hadisa, koje je čuo od ovog učitelja od čega su pet musned-predaje!16

Nafi' Mavla Abdullah b. Omer r.a, (umro 120. god. po H.) također, je jedan od najvećih i najznačajnijih učitelja imama Malika. On je, zbog svoje učenosti, bio prozvan Fakihom Medine. Malik se obavezao svakodnevno kod njega provoditi pola dana. Izuzetno je cijenio hadise koje mu je on prenio od Ibn Omera, r.a, a on od Poslanika, s.a.v.s, pa je, zato, i izjavio: Nije me zabrinjavalo što hadis nisam čuo od drugoga, kada bih ga čuo od Nafi'a, koji on prenosi od Ibn Omera, r.a!17 Inače, ovaj lanac prenosilaca: Malik od Nafi'a, on od Ibn Omera, r.a, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s, naziva se - kako

smatra imam Buhari i brojni drugi hadiski stručnjaci - zlatnim lancem prenosilaca!18 Malik u Muvetta'u od ovog učitelja bilježi 80 hadisa.19

Učitelj koji je ostavio nesporan uticaj na imama Malika bio je, svakako, i Dža'fer es-Sadik, koga ši'ije smatraju svojim imamom, od koga u Muvetta'u prenosi 9 hadisa i to: 5 musned i 4 munkati'-predaje.20

Inače, Dža'fer Es-Sadik je dvojako tretiran. On je jedna ličnost za Ehlisunnetsku ulemu i umjerene historičare a druga za pojedine ekstremne ši'ije. Očito je da su mu pojedini ekstremni pripadnici ši'ija pripisali ono što njemu, doista, ne pripada.

Od ostalih učitelja izdvojićemo samo neke: Amir b. Abdullah b. ez-Zubejr, Zejd b. Eslem, Se'id el-Makburi, Ishak b. Abdullah b. Ebi Talha, Abdullah b. Dinar, Ebu-z-Zinad Abdullah b. Zekvan, Hišam b. Urve, Jahja b. Se'id el-Ensari, Muhammed b. el-Munkedir, Salim Ebu-n-Nadr, Ejjub es-Sihtijani, Humejd et-Tavil, Humejd b. Kajs el-A'redž i dr.21

Imam Malik ostavio je generaciju izvrsnih učenika. čak su i najpoznatiji imami u njegovo vrijeme bili njegovi učenici. Obzirom da je živio u gradu Allahovog Poslanika, s.a.v.s, svi koji su odlazili na hadž i svraćali u taj grad, nezaobilazno su posjećivali Malika i saznavali od njega. Jedni su ostajali i van sezone hadža, kako bi što više saznali od njega. Osim toga, njegov dugi životni vijek - blizu 90 godina - bio je razlogom da ga je imala priliku čuti i od njega preuzeti zavidno znanje, doista, velika skupina zaljubljenika u islamske znanosti!

Tako od njega prenose brojne predaje čak i njegovi učitelji i veliki islamski učenjaci, kao što su, recimo: Ez-Zuhri, Hišam b. Urve, Jahja b. Ebi Kesir, Ejjub es-Sihtijani, Rebi'a b. Ebi Abdurrahman, Jahja b. Se'id el-Ensari, Musa b. Ukbe, Ebu Suhejl i dr.

Zatim njegovi vršnjaci i kolege imami u raznim islamskih disciplinama, kao što su: Ebu Hanife, Ebu Jusuf, Muhammed b. Hasan eš-Šejbani, el-Evza'i, Šu'be, Sufjan es-Sevri, Sufjan b. Ujejne, Lejs b. Sa'd, Hammad b. Seleme, Hammad b. Zejd, Abdullah b. El-Mubarek, Veki' b. El-Džerrah, Jahja el-Kattan, Ebu Davud et-Tajalisi, Jahja b. Jahja el-Lejsi i dr.

Među njegovim brojnim učenicima bili su: Abdullah b. Vehb, Abdurrahman b. el-Kasim, Ešheb b. Abdulaziz, Esed b. el-Furat, Abdulmelik b. el-Madžišun, Abdullah b. Abdulhakem i dr.22

Inače, posljednji učenik koji prenosi Muvetta' direktno od Malika bio je Ebu Huzafe Ahmed b. Isma'il es-Sehmi, koji je živio - kako tvrdi Hafiz ez-Zehebi - 80 godina nakon smrti imama Malika!23

Muhammed b. Hasan eš-Šejbani, jedan od najpoznatijih Ebu Hanifinih

učenika i jedan od velikih učenjaka hanefijske pravne škole, bio je učenik Imama Malika u hadisu i hadiskim znanostima i, mora se konstatovati, Malik mu je itekako pomogao da stasa u velikog hadiskog stručnjaka! Muhammed priznaje: Pred Malikovim vratima sam stajao tri godine i čuo iz njegovih usta više od 700 hadisa!24

Ljubav prema hadisu Allahovog Poslanika, s.a.v.s, bila je prepoznatljiva crta ovog islamskog velikana. Upravo zbog te ljubavi, izuzetne angažiranosti i posebnog doprinosa ovoj islamskoj disciplini, postao je imam u ovoj oblasti, a sened u kojem se on nalazi, proglašen je, kod najvećih hadiskih stručnjaka, najutentičnijim senedom! Uz to, ocijenjen je do maksimuma povjerljivim, pouzdanim i preciznim, kada je u pitanju prenošenje hadisa i hadiskog teksta! Njegova preciznost u hadisu bila je paradigmatična, pa, otuda i izjave hadiskih stručnjaka o njegovoj temeljnosti u ovoj oblasti.

Tako Sufjan kaže: Kritika imama Malika u vezi sa prenosiocima hadisa bila je do kraja rigorozna!25

Ali b. el-Medini veli: Nije mi poznato da je Malik bilo čiji hadis izostavio izuzev onaj u kojem je neki nedostatak primijetio!26

Imam Šafi'i konastatira: Ako bi bilo šta sumnjivo primijetio u hadisu, Malik bi ga izostavljao!27

Naravno, ovaj stepen u hadiskoj znanosti ne može se tek tako steći. Zato je trebalo uložiti maksimalan napor, trud i odricanje. To sam Malik dočarava kada kaže: Svojom rukom sam napisao 100.000 hadisa! Inače, brojni autori smatraju da je tih 100.000 hadisa Imam Malik znao napamet!28

Na drugom mjestu kaže: Ovo znanje (tj.hadis) je vjera, pa pazite od koga ga preuzimate! Ja sam zapamtio 70 onih koji su govorili: Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s, kod ovih stubova - aludirajući na stubove Vjerovjesnikove, s.a.v.s, džamije - međutim, ja ništa od njih nisam preuzeo! Ima nekih kojima bih povjerio kuću punu zlata i oni to ne bi pronevjerili, međutim, oni nisu stručnjaci u hadisu!29

Imam Malik se, s krajnjim respektom odnosio spram hadisa Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Tako, kada bi ga ljudi pitali za neki šerijatskopravni propis, on bi im, bez prethodnih priprema, odgovorio ili fetvu izdao, međutim, kada su ga pitali za neki hadis, on ne bi izišao iz kuće dok ne bi uzeo abdest, namirisao se, počešljao bradu i obukao najljepše odijelo koje je imao, a onda bi tako skrušeno izišao, iz respekta prema hadisu i onome ko je hadis izgovorio!30

Bilježi se da ga je, dok je citirao jedan hadis, škorpion ujeo 16 puta, a on je trpio bol i nije prekinuo citiranje riječi Vjerovjesnika, s.a.v.s. Kada su ga, nakon toga, upitali: Zašto na vrijeme nije prekinuo citiranje tog hadisa,

odgovorio je: Trpio sam iz respekta prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.!31

Kada bi citirao hadis, nikada to ne bi činio povišenim tonom. Također, nikada nije oponirao hadisu. Katkada bi pokazivao na kabur Allahovog Poslanika, s.a.v.s, izjavivši: Od svakog se može uzeti i odbaciti, izuzev od stanovnika ovog kabura!, misleći na Vjerovjesnika, s.a.v.s!32

Upravo zbog te neizmjerne ljubavi spram Poslanika islama, s.a.v.s, nije htio ni njegov grad nikada napuštati, izuzev za vrijeme obavljanja hadžskih obreda! Tako su mu neke halife nudile da preseli u Bagdad, tadašnju islamsku prijestonicu, da tamo širi svoje ogromno znanje, što je Malik odbio, žarko želeći ostati u Medini, u susjedstvu Vjerovjesnikovog, s.a.v.s, kabura!33

Zna se da nikada nije ni na jednoj jahaćoj životinji prohajao Medinom upravo iz poštovanja prema tijelu Poslanika, s.a.v.s., koje je tu pokopano! Malik kaže: Stidim se da jašem životinju koja bi svojim kopitama gazila zemlju koja u svojoj utrobi drži tijelo Allahovog Poslanika, s.a.v.s!!!34

Najpoznatije njegovo djelo je Muvetta'. Na njemu je Imam Malik aktivno radio, kako navodi šejh Muhammed Ebu Zehre, oko 11 godina, i to od 148. do 159. god. po Hidžri.35 Inače, u sređivanje i dotjerivanje tog djela utrošio je punih 40 godina!36

Razlog nastajanja tog djela je, kako se navodi, bio je prijedlog halife Ebu Dža'fera el-Menusra, koji je prilikom obavljanja hadža, sreo imama Malika i predložio mu da napiše djelo koje će biti između Ibn Omerove, r.a, strogosti i Ibn Abbasove, r.a, popustljivosti. On je napisao ovo djelo i nazvao ga Muvetta'om.37 Međutim, sam Malik navodi drugi razlog, zbog čega je ovom djelu dao ime: Muvetta'. On kaže: Ovo sam djelo dao na uvid sedamdeseterici medinskih pravnika, koji su ga decidno pregledali, ocijenili i primjedbe dostavili, pa sam ga zato i nazvao El-Muvetta'/Utrveni put!38

Kada je za to čuo halifa El-Mehdi iz Malikovih usta, naredio je da se njemu i njegovim učenicima dodijeli 5.000 zlatnika. Harun er-Rešid, poznati islamski vladar, prilikom obavljanja hadžskih obreda, slušao je iz usta Malikovih, sa svojim sinovima, njegov Muvetta' i predložio, tom prilikom, Maliku da objesi Muvetta' na Kjabu i obaveže muslimane da se striktno pridržavaju ove knjige. Međutim, Malik je odbio taj prijedlog, rekavši da su se ashabi Allahovog Poslanika, s.a.v.s, razilazili u nekim pitanjima, pa su zato otišli u različite predjele, pa bi obavezivanje ljudi na slijeđenje samo jedne knjige dovelo, nesporno je, do velikih nesporazuma i nesuglasica!39 To je najbolja lekcija svim fanatičnim pripadnicima različitih mezheba i pravaca, kako se treba tolerantno ponašati i uvažavati druga mišljenja i različite pristupe!!!

U Muvetta'u se nalazi ukupno 1.720 hadisa, zajedno sa citatima ashaba i tabi'ina. Od tog broja 600 su musned-predaje, 228 mursel-predaje, 613

mevkuf-predaje i 285 izreke tabi'ina.40 Inače, Malik od 100.000 hadisa koje je pamtio, uvrstio je, u početku, u svoj Muvetta' 10.000 hadisa. Međutim, vremenom je dosta izostavljao, pa je, po njegovom preciznom kriteriju moglo, na kraju, proći svega 1.720 predaja, od čega je bilo svega 600 Poslanikovih, s.a.v.s, hadisa!41 Značajno je napomenuti, kako navodi i naš Mehmed ef. Handžić, da se muttesil-predaje koje se nalaze u ovom djelu ubrajaju među najvjerodostojnije hadise uopće!42

Ovo djelo, uz hadise, tretira i brojna fikhska pitanja, pa se, s pravom može reći, da je i fikhsko koliko i hadisko.43 El-Kettani tvrdi da Malik u Muvetta'u tretira oko 3.000 šerijatskopravnih pitanja!44

Vrijednost djela najbolje će oslikati riječi imama Šafije, koji kaže: Nakon Allahove knjige, Kur'ana, na Zemlji se nije pojavila autentičnija knjiga od Muvetta'a! U drugoj verziji stoji: Nije se pojavila na Zemlji knjiga bliža Kur'anu od Muvetta'a! U trećoj verziji se bilježi: Najkorisnija knjiga, nakon Kur'ana, je Muvetta'!45

Imam en-Nevevi, komentirajući ove riječi Imama Šafije, a oslanjajući se na poznate islamske autoritete, kaže: Ovo je Šafija izjavio prije nastajanja Sahiha Buharije i Muslima. Ova dva djela su, prema konsenzusu islamske uleme, vjerodostojniji od Muvetta'a!46 To zastupa i poznati imam u hadisu, Ibnu-s-Salah.47

Ibn Abdu-l-Berr ističe: Muvetta'u nema premca! Nema, izuzev Allahove Knjige, knjige iznad ove!48

Ed-Dehlevi zaključuje: Malikov Muvetta' je najvjerodostojnije, najpoznatije, najstarije i najobuhvatnije šerijatskopravno djelo!49

Islamski učenjaci su se, uglavnom, razišli u pogledu autentičnosti predaja u ovom djelu. Tako ga neki preferiraju u odnosu na Buharijin i Muslimov Sahih, drugi ga izjednačavaju i stavljaju u istu ravan sa ova dva najpoznatija hadiska djela, a treći smatraju da su merfu' i muttesil-predaje u ovom djelu ravne predajama navedena dva Sahiha, dok predaje koje nisu takve, nisu na tom nivou. Međutim, većina islamskih učenjaka, obzirom na postojanje velikog broja citata ashaba, tabi'ina i Malikovih promišljanja, svrstavaju ga odmah nakon Sahiha Buharije i Muslima, što je, po njima, i najispravnije.50

Budući da navode iz ovog djelo prenosi veliki broj učenjaka, ono se vrlo brzo proširilo van granica Medine i stiglo do najudaljenijih područja islamske države!

Veliki broj komentara napisan je u vezi sa ovim najznačajnijim Malikovim djelom. Od brojnih komentara ističu se:

1.- Et-Temhidu lima fi-l-Muvetta' mine-l-me'ani ve-l-esanid, autor Ibn Abdu-

l-Berr (umro 463. god. po H.),

2.- El-Istizkaru lima fi-l-Muvetta' mine-l-me'ani ve-l-asar, spomenuti autor,

3.- El-Munteka fi šerhi Muvetta' Imami Dari-l-hidžre, autor Ebi-l-Velid b. Badži, (umro 474. god. po H.),

4.- El-Mesalik, fi šerhi Muvetta' Imam Malik, autor Ebu Bekr b. El-Arebi (umro 543.),

5.- El-Kabes, fi šerhi Muvetta' Malik b. Enes, isti autor,

6.- Tenviru-l-havalik, ala šerhi Muvetta' Malik, autor imam es-Sujuti (umro 911.),

7. - Šerh Mulla Ali, autor Muhammed Kari el-Hanefi (umro 1014.),

8.- Šerhu-z-Zerkani ala Muvetta' Malik, autor Muhammed Abdulbaki b. Jusuf ez-Zerkani (umro 1122.),

9.- El-Musevva fi šerhi El-Muvetta', autor Ahmed Velijjullah ed-Dehlevi (umro 1176),

10. - Evdžuzu-l-mesalik, ila šerfhi Muvetta' Malik, autor Muhammed Zekerijja el-Kandehlevi.51

Pored Muvetta'a Malik je napisao:
1.- Tefsiru garibi-l-Kur'ani,
2.- Risale fi-r-reddi ale-l-kaderijje,
3.- Risale fi-l-akdijje,
4.- Risale fi-l-fetva ila Ebi Gassan,
5.- Kitabu-s-surur,
6.- Kitabu-s-sijer,
7.- Kitabun fi-n-nudžumi ve hisabi medari-z-zemani ve menazili-l-kameri,
8.- Risale ile-l-Lejs b. Sa'd,
9.- Risale ile-r-Rešidi fi-l-adabi ve-l-meva'izi.52

Malik je bio lijep i korpulentan. Uvijek je bio lijepo obučen. Oblačio je bijelu odjeću. Mnogo je koristio mirise. Volio je lijepu hranu a posebno meso. Od voća je najviše voli banane, ističući: Ništa više ne liči na džennetske plodove od njih!53

Bio je izuzetne inteligencije i izuzetno je dobro pamtio. Znao je zapamtiti desetine hadisa prilikom samo jednog slušanja!54 Tako kaže na jednom mjestu: Bio sam kod Se'ida b. El-Musejjeba, Urveta, Kasima, Ebu Usame, Humejda i Salima, i od svakog od njih sam čuo od 50 do 100 hadisa. Kada

sam otišao od njih, znao sam citirati sve te hadise koje sam od njih čuo, a da ni jednom ne pogriješim![55]

Za njega se tvrdi, da je čuvajući svoj jezik, puno šutio. Vrlo malo je izdavao fetve. Imao je, nadasve, lijep odnos prema svojoj porodici: supruzi, tri sina i kćerki Fatimi, koja je znala njegov Muvetta' napamet. Ona bi sjedila iza vrata, pa kada bi neko citirao Maliku njegovo djelo i pogriješio, Fatima bi pokucala na vrata, pa bi Malik naredio da se ponovi čitanje a onda bi ispravio grešku.[56]

Puno vremena je provodio u ibadetu. Za njega se tvrdi, da kada bi ušao u kuću, odmah bi uzimao Kur'an u ruke i dugo bi učio![57]

Malik je vrlo mlad postao poznat i popularan učenjak. Čak je nadmašio i brojne učitelje još za njihova života. Sam je izjavio: Nisam počeo izdavati fetve dok mi sposobnost za to nije priznalo 70 učenih ljudi. Malo je ljudi kod kojih sam ja učio, a da mi se za svoga života nisu obraćali, piatajući me o pojedinim naučnim stvarima![58]

Rijetki su islamski velikani o kojima je izrečeno tako pohvala kao u slučaju imama Malika.

Imam Šafija kaže: Imam Malik je moj učitelj. Od njega sam uzimao znanje![59]

Na drugom mjestu kaže: Ako dođe neka predaja, onda je Malik kao zvijezda![60]

Na trećem mjestu on iznosi: Da nije bilo Malika i Sufjana b. Ujejne, nestalo bi znanja u Hidžazu![61]

Ibn Vehb priznaje: Da nisam upoznao Malika i Lejsa, zalutao bih![62]

El-Ka'nebi kaže: Došli smo Sufjanu b. Ujejni i zatekli ga veoma skrhanog i tužnog. Rečeno im je da je razlog takvom stanju vijest o smrti Imama Malika. Sufjan im je tada rekao: Nije na čitavoj Zemlji nikog sebi ravna ostavio![63]

Esed b. el-Furat kaže: Ako tražiš Allahovo zadovoljstvo i Ahiret, onda se drži Malika![64]

Ebu Jusuf, poznati fakih i učenik Ebu Hanife, veli: Nisam vidio učenije osobe od Ebu Hanife, Malika i Ibn Ebi Lejle![65]

Et-Taberi kaže da je čuo Ibn Mehdija kako ističe: Nisam vidio čovjeka pametnijeg od imama Malika![66]

En-Nesai kaže: Allahovi povjerenici nad znanjem Allahovog Poslanika, s.a.v.s, su trojica: Šu'be, Malik i Jahja el-Kattan!67

Ahmed b. Hanbel konstatira: On je imam i u hadisu i u fikhu!68

Opreznost i preciznost u hadisu bile su njegove prepoznatljive crte. Tako Ma'n b. Isa kaže: Malik b. Enes se bojao da ne zamijeni harf ba i harf ta i tome slično!69

Abdurrahman ističe: Nikoga ne stavljam ispred Malika kada je u pitanju vjerodostojnost hadisa!70

Jahja b. el-Kattan veli: Ne postoji vjerodostojnija osoba u hadisu od Malika! On je bio imam u hadisu!71 Na drugom mjestu napominje: Nikoga iz njegovog vremena ne stavljam ispred Malika!72

En-Nesai veli: Malik je, nakon tabi'ina, za mene najveći! Nema boljeg, pouzdanijeg i preciznijeg u hadisu od njega, niti osobe sa manje predaja od slabih prenosilaca! Ne znamo da je uopće prenosio, ako izuzmemo Abdulkerima, od onih čiji se hadisi ne uvažavaju i odbacuju!73

Ibn Huzejme, autor Sahiha, priznaje: Mi smo analizirali Malikove predaje. Ako on prenosi od nekog šejha i mi bismo prenosili, a ako on to nije činio, i mi smo odbijali primiti takvu predaju!74

Otuda, s pravom, Sufjan b. Ujejne ističe da je Malik bio najrigorozniji u kritici prenosilaca hadisa!75

Sljedeći primjeri na najbolji način iskazuju njegovu skromnost, savjest i iskrenost. Hejsem b. Džemil kaže: Maliku su postavili 48 pitanja. Na 32 je odgovorio: Ne znam!76

Halid b. Haddaš veli: Postavio sam Maliku 40 pitanja. Odgovorio mi je samo na pet!77

Nakon izloženog, nikoga ne treba iznenaditi što većina islamskih učenjaka smatra da se upravo na Malika odnosi hadis Allahovog Poslanika, s.a.v.s, koji prenosi Ebu Hurejre, r.a: Uskoro bi moglo doći vrijeme da svijet putuje radi znanja, pa da ne nađe nikog učenijeg od učenjaka Medine!

Gotovo svi islamski velikani nailazili su na velika iskušenja zbog ponašanja vladajućih struktura. Od toga nije bio pošteđen ni imam Malik. On je, kao i brojni drugi veliki islamski učenjaci, bio maltretiran i fizički mučen. Doduše, postoje različite verzije o razlogu njegova mučenja.

Po jednoj od verzija koja se uveliko provlači kroz islamsku literaturu, halifa Ebu Dža'fer el-Mensur pokušao je osporiti hadis koji je citirao Imam Malik:

Ne vrijedi razvod braka pod prisilom!,79 što je podrazumijevalo da nema prisege ni halifi pod presijom, pa je halifa tražio da on taj hadis ne prenosi drugima, što je Malik odbio i zbog toga je bičevan!80 Nakon tog slučaja, od posljedica tih udaraca, kako navodi Ibrahim b. Hammad, Malik je jednom rukom držao drugu!81 Navodi se da je to bilo 147. god. po Hidžri.82

Nakon tog slučaja reagirali su građani Medine, pa je halifa El-Mensur tražio oprosta od Imama Malika, pravdajući to nesporazumom i obznanivši narodu, za vrijeme hadža, da fetve jedino mogu izdavati Imam Malik i Ibn Ebi Zi'b!

Svi autori slažu se da je Imam Malik umro 179. god. po Hidžri.84 Hafiz ez-Zehebi tvrdi da se samo na jednom mjestu, greškom, od njegovog pisara Habiba spominje 180. godina, kao godina njegove smrti.85

Postoje razilaženja samo u tome koliko je Malik godina živio. El-Kadi Ijad navodi više verzija u tom pogledu. Tako spominje 70, 84, 85, 86, 87, 89, 90 i 92 godine.86 Ebu Muhammed ed-Darrab energično tvrdi da je njegov životni vijek bio 86 godina, dok su svi drugi navodi netačni!87

Ukopan je u Beki'i, poznatom medinskom mezaristanu, gdje su pokopani i brojni časni ashabi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.